

Identitat cooperativa

Les nostres cooperatives: **Cooperativa Plana de Vic, Sccl.**

Entrevista: **Àngel Puig, Fundació Cooperadors de Mataró.**

ISSN 1133-8415

9 771133 841150

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenció de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)

ASSIGEM
SERVEIS EMPRESARIALS

Assessorament i gestió integral especialitzada en
COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, Scll
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

“un servei jurídic compromès i de qualitat”

 Col·lectiu Ronda
ASSESSORIA JURÍDICA LABORAL ECONÒMICA SOCIAL

Barcelona - Cerdanyola - Granollers
Mataró - Mollet del Vallès - Rubí
despatxos associats:
Girona - Lleida - Tarragona - Tortosa - Vilafranca del P.

www.cronda.coop
crondaweb@cronda.coop

Cooperativisme i economia social

- Assessorament integral a cooperatives, associacions, fundacions i altres entitats d'economia social
- Autoocupació i plans d'empresa
- Consultoria i auditoria
- Mediació en conflictes societaris

Drets de les persones i els col·lectius

- Dret civil, penal i administratiu
- Dret de família
- Separacions, divorcis
- Danys i perjudicis
- Accidents de circulació i de treball
- Arrendaments
- Dret fiscal
- Habitatge, urbanisme i medi ambient
- Estrangeria
- Violència de gènere

Defensa dels treballadors/es

- Assessorament laboral i Seguretat Social
- Acomiadaments
- Reclamacions
- Dret sindical
- Regulació d'ocupació
- Negociació col·lectiva
- Pensions
- Accidents i prevenció de riscos laborals
- Malalties professionals
- Plans de pensions

SUMARI

4 / TORNAVEU

Josep Lluís Garcia Diaz,
llicenciat en Ciències econòmiques
i empresarials.

5 / EDITORIAL

Identitat cooperativa.

6 / EL NOSTRE MÓN

Agnès Giner

9 / COOPERATIVES DE CATALUNYA

Projecte d'una dècada cooperativa.
Confederació de Cooperatives de Catalunya

10 / LES NOSTRES COOPERATIVES

Cooperativa Plana de Vic: "L'actiu
més valuós són els nostres valors".

Pep Valenzuela

Quasi quaranta anys després de la
seva fundació visitem aquesta ex-
periència cooperativa a la comarca
d'Osona que no deixa d'innovar i
obrir espai per a l'economia social,
arrelada al territori, resistint la crisi
i creant llocs de treball.

13 / ENTREVISTA

Àngel Puig, director de la Fundació
Cooperadors de Mataró.
Montse Pallarès

16 / PREMIS FRG 2012.**2N PREMI BENET VIGO**

El 0,7 % a la nòmina. Recursos
solidaris en temps de crisi.

Txema Castiella

L'article mereixedor del 2n Premi
Benet Vigo 2012, d'articles sobre
benestar social, exposa l'experi-
ència de l'associació ZerosetBCN,
impulsada per un grup de treballa-
dors de l'Ajuntament de Barcelona
per destinar el 0,7% del seu sou a
projectes de cooperació internacio-
nal i local ja existents.

20 / FINANCES COOPERATIVES

Contra la crisi, solidaritat i estalvi
responsable. El projecte FES GEST
Catalunya.

Miquel Miró

23 / RESSENYA

El sindicalisme al Priorat.
De l'eufòria al destorb (1939-1944).

Elisenda Dunyó

24 / OPINIÓ

Que qui la faci, la pagui.

Esteve Puigferrat

25 / PENSEM-HI

2013, Any Salvador Espriu.

Santos Hernández

26 / BIBLIOTECA

Donació de llibres.

Retalls.

Elisenda Dunyó

CRÈDITS

Editora Fundació Roca i Galès **Redacció i Administració** Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - Fax 93 487 32 83 - cc@rocagales.cat - www.rocagales.cat **Coordinació**
Agnès Giner. **Consell de Redacció** Miquel Corna, Enric Dalmau, Núria Esteve, Raimon
Gassiot, Agnès Giner, Joan Josep González, Miquel Miró, Ma. Lluïsa Navarro, Joseba
Polanco, Esteve Puigferrat i Quim Sicília. Els autors són responsables dels articles signats. Ni la
direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí
inscrits. **Foto portada:** Botiga a Vic de la Cooperativa Plana de Vic, SCCL © Pep Valenzuela.
Disseny, maquetació i impressió El Tinter, SAL (empresa certificada EMAS) **Dipòsit legal**
B-22.283/80 I.S.S.N. 1133-8415. Aquesta revista ha estat impresa sobre paper certificat FSC® i
amb tintes provinents d'olis vegetals

Amb el suport de:

Un parell de preguntes (que en són tres) a **Josep Lluís Garcia Diaz** (Sitges, 1977), llicenciat en ciències econòmiques i empresarials

1

**Com i quan vas conèixer
el cooperativisme?**

Vaig conèixer el cooperativisme a la Facultat d'Empresarials. Ens varen explicar què són les cooperatives i com funcionen, i em va agradar molt aquesta fórmula jurídica per la seva responsabilitat social vers les persones, el tracte humà i la participació activa a l'empresa.

2

**Que no et convenç
del cooperativisme?**

El fet que es vagi desvirtuant la cooperativa a mesura que hi van entrant nous socis sense esperit cooperador. No em convenç la manca d'imatge del cooperativisme com a empreses de futur. Crec que hi falta publicitat i coneixement del sector.

3

**Creus que és possible
fer una altra economia?**

Si que és possible perquè si tots col·laborem en un consum responsable, podrem fer una altra economia que potser no sigui tan agressiva com l'actual. Podem fer un consum col·laboratiu que consisteixi a comprar conjuntament el que es necessita i que això sigui produït per cooperatives catalanes, i que la venda als socis no sigui a preus desorbitats. I, en aquest moment de crisi, pot ser una eina contra l'atur.

Identitat cooperativa

Revisant el Projecte d'una Dècada Cooperativa que va presentar l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI) a la darrera Assemblea general de Manchester 2012, ens centrem en el capítol **"Identitat cooperativa"** com a element estratègic que ha de desenvolupar el moviment cooperatiu en aquesta segona dècada del segle XXI. Consolidar el missatge

i definir la identitat de les nostres empreses cooperatives.

I volem portar-ho a la pràctica mostrant i difonent la tradició i les idees del cooperativisme de casa nostra, per tal de consolidar i impulsar el desenvolupament de les claus de la **identitat cooperativa**: control democràtic dels recursos econòmics, participació i sostenibilitat. ■

LA COBERTA/ Difonent la tradició cooperativa de les nostres cooperatives pretenem difondre i impulsar la identitat cooperativa.

Foto: Botiga a Vic de la Cooperativa Plana de Vic, SCCL© Pep Valenzuela.

La Corporación Mondragón rep un premi del *Financial Times*

La Corporación Mondragón ha guanyat, en la categoria *Drivers of change* (Impulsors del canvi), el Premi Boldness in Business (Audàcia en els Negocis) que anualment convoquen el diari econòmic londinenc *Financial Times* i la corporació índia Arcelor Mittal. La cerimònia de lliurament d'aquests reconeixements al món empresarial es va celebrar el dia 20 de març a Londres. En l'esdeveniment van participar representants d'empreses a escala mundial, els directors generals del *Financial Times* i de Mittal i l'alcalde de Londres. L'encarregat de recollir el premi per part de la corporació cooperativa va ser Josu Ugarte, director d'Operacions Internacionals, que va assenyalar que aquest reconeixement "ens permet continuar projectant la nostra corporació de manera global i llançar la nostra proposta per construir una societat més justa, solidària i equitativa; en definitiva, un món millor". Mondragón recorda que optaven a aquest premi internacional un total de dues-centes seixanta empreses que havien estat designades pel jurat del premi. Mondragón en va ser la vencedora "pel que representa en termes d'una nova proposta real de model de negoci, *Humanity at work*, basada en la cooperació, en el treball col·lectiu, en la solidaritat i en la implicació de les persones en l'àmbit laboral".

Cal remarcar que, en edicions anteriors, han estat guanyadors d'aquesta categoria les empreses Fiat el 2009, Apple el 2010 i Amazon el 2011, i entre les finalistes d'enguany hi figuraven empreses com ara Al-Jazira, Amazon, Google o Master Card. Els Premis Boldness in Business són de caire anual i constitueixen tot un reconeixement internacional per a les empreses que impulsen el canvi i inspiren la innovació en els seus sectors. Aquesta ha estat la seva cinquena edició, i, segons Ugarte, es poden definir com "els Oscars dels negocis".

Més informació, a: www.mondragon-corporation.com. ■

Tunísia acollirà al maig la Trobada MedESS 2013

Els propers dies 2 a 4 de maig, es preveu que més de cinc-cents emprenedors de l'economia social i solidària de la Mediterrània s'apleguin a la ciutat de Tunísia en la Trobada MedESS 2013.

Aquest esdeveniment, que sorgeix de la iniciativa dels grans grups d'economia social de França, MACIF i Crèdit Coopératif, té com a objectiu reforçar l'economia social i solidària a la regió euromediterrània, en la qual, només prenent en consideració les cooperatives, es calcula que n'hi han més de dues-centes mil, que agrupen a més de 137 milions de socis i generen 6,3 milions de llocs de treball.

L'esdeveniment MedESS 2013, que té com a títol "La primavera de la implicació solidària", es configura com un espai de trobada que serveixi per a donar suport als actors de l'economia social i solidària dels dos marges de la Mediterrània per engegar projectes que donin resposta als grans reptes de la regió en un moment de grans canvis socials i econòmics.

El programa de l'esdeveniment preveu l'organització de trobades de treball i la instal·lació d'estands per a les diferents empreses i entitats participants, així com l'organització de sessions plenàries i tallers en els quals els assistents puguin intercanviar opinions i debatre sobre el futur desenvolupament de l'economia social i solidària a la Mediterrània.

Es mostraran bones pràctiques i projectes concrets sobre com l'economia social contribueix a la creació d'ocupació, la protecció del medi ambient, el desenvolupament local i rural, la inclusió social, l'accés a serveis socials, la cultura, l'educació i la formació, la promoció del consum responsable o la innovació financera i social, entre altres temes d'interès prioritari.

Més informació i inscripcions, a:

www.medess.org/2013. ■

Neix Tot Suma, la plataforma catalana de micromecenatge per a projectes de país

L'eina, a l'estil de Verkami, recapta finançament per a projectes que potenciïn la llengua i la cultura catalanes i treballin pel progrés i la sobirania del país, en definitiva, per la construcció nacional catalana.

La plataforma de finançament col·lectiu Tot Suma es va posar en funcionament el 18 de març i a hores d'ara ja té set projectes actius i ha recaptat més de 6.000 euros a través de més de dues-centes aportacions. Seguint el patró d'altres plataformes de micromecenatge o crowdfunding ja populars com ara Verkami o Goteo, les aportacions econòmiques són individuals i d'import lliure, i es fan sobre un projecte concret.

L'eina, impulsada per professionals vinculats a l'àmbit d'internet i allotjada per la Xarxa Digital Catalana (Xadica), neix com una iniciativa sense ànim de lucre. Dóna cabuda a projectes individuals i associatius d'ampli espectre amb fort compromís amb la llengua i la cultura catalanes, en les categories següents: social, música, cultura, campanyes, política, editorial i comunitat. Els mecenes residents a Catalunya tenen dret a una desgravació del 15% de les quantitats aportades en la seva declaració d'IRPF, i els projectes de Tot Suma disposen de publicitat gratuïta a diversos mitjans digitals. Per la seva banda, la plataforma destina el 5% dels beneficis dels projectes de Tot Suma a impulsar nous projectes catalans a Internet.

Més informació, a: www.totsuma.cat. ■

Assemblea de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya 2013

La trobada anual o Assemblea de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC) se celebrarà el dijous 11 d'abril, a les quatre de la tarda, al Cafè de Mar de Mataró (c. Santa Rita, 1).

La jornada s'iniciarà amb una conferència sobre economia social i cooperativisme i continuarà amb la lectura del "Manifest de suport al dret a decidir". Posteriorment es presentarà la memòria social i econòmica de l'exercici 2012, així com els informes dels interventors de comptes, el pla de gestió i el pressupost del 2013. L'Assemblea és el màxim òrgan de decisió i d'expressió de la voluntat social de l'FCTC i hi són convidades totes les persones que formen part de les cooperatives federades per compartir experiències i perspectives que enriqueixin el moviment. L'FCTC anima a la participació per fer de l'Assemblea un espai de debat i expressió que reflecteixi la voluntat de totes les cooperatives membres.

Per a assistir-hi, cal formalitzar la inscripció a www.cooperativest treball.coop, on també es pot descarregar la Memòria social 2012. ■

Naltres, el primer vi negre amb denominació d'origen Costers del Segre de L'Olivera

Amb Naltres, el segon vi negre de L'Olivera, el celler amplia el ventall de dins la DO Costers del Segre.

El 18 de març, L'Olivera, SCCL va presentar el nou vi negre Naltres, el primer que elabora la cooperativa de Vallbona de les Monges amb DO Costers del Segre, a la subzona Valls del Riu Corb. La presentació es va fer al Cercle Artístic de Sant Lluc de Barcelona, entre clients, amics i col·laboradors de L'Olivera, que van tenir l'oportunitat de tastar el Naltres i descobrir-ne les peculiaritats amb un tast guiat per Xavier Ayala, president de l'Associació Catalana de Sommeliers i director del Bar-à-vins. Després de més de vint anys elaborant vins blancs amb prestigi reconegut i de quatre dels “primers vins negres” —amb DO Catalunya—, L'Olivera ha fet un pas endavant per ampliar el ventall de vins negres amb DO Costers del Segre. El Naltres és el resultat de la interpretació que fa L'Olivera de la tipicitat dels vins negres que ofereix la subzona Valls del Riu Corb. És un vi que busca combinar intensitat, complexitat i caràcter a la vegada.

El vi ha estat elaborat amb les varietats de la zona, com ara el cabernet sauvignon (el 80%), la garnatxa negra, el trepat i el touriga, i, com tots els vins de L'Olivera, ha estat veremat a mà. La primera anyada del vi Naltres he donat una producció de tres mil ampelles, xifra que s'anirà ampliant els propers anys. L'etiqueta de l'ampolla és obra de l'estudi Cla-se Bcn, que lidera Claret Serrahima, que és el responsable d'imatge corporativa de L'Olivera des de fa més de vint anys.

La cooperativa d'integració social L'Olivera va començar la seva aventura fa trenta-nou anys a Vallbona de les Monges. Treballa la terra, 46 hectàrees de vinyes i oliveres, amb criteris d'agricultura ecològica, i ha tret al mercat set vins blancs, un de negre, dos de dolços, dos d'escumosos i dos tipus d'olis diferents. I ara, el nou negre “Naltres”, el nom del qual evoca l'ús de la primera persona del plural a Ponent, vol ser un reflex de la il·lusió que té el celler de seguir descobrint i creant nous vins.

www.olivera.org i [@olivera_coop](https://twitter.com/olivera_coop) a Twitter. ■

Portugal aprova el Projecte de Llei de Bases de l'economia social

El Ple de l'Assemblea de la República Portuguesa del dia 15 de març va aprovar per unanimitat el Projecte de Llei 68/XII de Bases de l'economia social, que reforça el reconeixement d'aquest sector en l'ordenament jurídic del país. La decisió unànime dels diputats portuguesos constitueix el final d'un període de treball al qual ha contribuït molt la ràpida adopció per part de les diferents famílies de l'economia social del projecte elaborat pel CIRIEC-Portugal i que la comissió parlamentària ha utilitzat com a eina de treball en tot el procés de discussió del Projecte de Llei ara aprovat. Es tracta d'un fet de gran importància per al reconeixement legal del sector de l'economia social a Portugal. A partir de la promulgació del text pel president de la República, s'obrirà un període de reforma de la legislació ordinària del sector. A Portugal es comenta que es tracta també d'un senyal donat a tota la comunitat que demostra que és possible, en democràcia, i a partir del debat i el diàleg, d'establir consensos favorables per al desenvolupament econòmic i social del país. El Projecte de Llei de Bases és un text molt breu, de cinc pàgines i catorze articles. Estableix les bases generals del règim jurídic de l'economia social, així com mesures de foment de la seva activitat, en funció dels principis i les finalitats que li són propis.

El text portuguès entén per economia social “el conjunt de les activitats econòmiquesocials, lliurement dutes a terme” per un ventall d'entitats (art. 4t), que són les cooperatives, les associacions mutualistes, les misericòrdies, les fundacions, les “institucions particulars de solidaritat social”, les associacions amb finalitats altruístiques que actuïn en l'àmbit cultural, recreatiu, de l'esport i el desenvolupament local, i les entitats recollides pels subsectors comunitari i autogestionari, “integrats en termes de la Constitució en el sector cooperatiu i social”.

El Projecte de Llei estableix que les activitats de l'economia social han de perseguir l'interès general de la societat, sigui directament o a través de l'assoliment dels interessos dels seus membres, usuaris i beneficiaris. El text també regula les organitzacions de representació, així com les relacions d'aquestes amb els seus membres i amb l'Estat. I dedica un article al foment de l'economia social (el 9è), en el qual es considera d'interès general l'estimulació, la millora i el desenvolupament de l'economia social, així com les organitzacions que la representen. Text íntegre del projecte de llei, a:

www.observatorioeconomiasocial.es. ■

Projecte d'una Dècada Cooperativa

Confederació de Cooperatives de Catalunya

En l'Assemblea General de l'Aliança Cooperativa Internacional, que es va celebrar a Manchester el passat mes de novembre, es va presentar l'esborrany del projecte "Una Dècada Cooperativa", en el qual es recullen els trets fonamentals que han de desenvolupar les cooperatives si volen aprofitar les oportunitats que s'obren per a la propera dècada. El document, que l'han elaborat diferents persones i agents del cooperativisme, assegura que, perquè el cooperativisme aconsegueixi ocupar el lloc que li correspon en l'economia mundial, ha de ser capaç d'utilitzar tot el seu potencial i explotar els nous models de gestió. I consta de cinc capítols:

- **Participació:** elevar el nivell de participació en el funcionament i en el sistema de gestió de cadascuna de les cooperatives per part dels seus membres.
- **Sostenibilitat:** posicionar les cooperatives com a constructores de la sostenibilitat.
- **Identitat:** consolidar el missatge cooperatiu i definir la identitat de les cooperatives.
- **Marc jurídic:** garantir marcs jurídics que donin suport al creixement de les cooperatives.
- **Capital:** obtenir capital fiable per a les cooperatives, i a la vegada garantir-ne la gestió per part dels seus membres.

El document, que durant el 2013 anirà incorporant idees que el perfeccionin, planteja que en l'elaboració dels marcs jurídics cal tenir en compte els elements característics de la **identitat cooperativa**, ja que, **entre els diferents models d'organització empresarial, només les cooperatives posen els recursos econòmics sota control democràtic**; el model cooperatiu és una manera comercialment eficaç i efectiva d'emprendre activitats empresarials que, a més a més, en la presa de decisions té molt en compte les necessitats i els valors humans. També planteja que, per a mante-

nir-se al dia en un món que es transforma ràpidament, és essencial que els ciutadans mostrin cada vegada més iniciativa, més esperit emprendedor i més vocació cooperativa per fer front als inevitables reptes socials i mediambientals que ens afecten com a comunitat global. Per això, la prioritat principal és aconseguir que moltes més persones es familiaritzin amb les empreses cooperatives, aportant-los la informació, els instruments i el suport necessaris per a crear, finançar i consolidar cooperatives sostenibles.

Les cooperatives són millors perquè permeten la participació de les persones a través de la propietat, i això, en el món contemporani, les fa intrínsecament més atractives, més productives, més útils i més rellevants. **La proposició cooperativa davant el món d'avui s'examina a través de la identitat**, la qual es vincula a la participació i la sostenibilitat, i a més ha de caracteritzar el tipus de capital emprat per a finançar les cooperatives.

En el projecte, la necessitat de construir identitat cooperativa és un element molt important i estableix que els mecanismes per a fer-ho són l'aprenentatge de les tradicions i les idees cooperativistes, les quals han de ser incloses en els progra-

Entre els diferents models d'organització empresarial, només les cooperatives posen els recursos econòmics sota control democràtic.

mes educatius a tots els nivells. Cal explicar la identitat cooperativa als futurs líders, a les **escoles empresarials i òrgans professionals**. Cal impulsar i estendre la investigació i el desenvolupament de teories, coneixement i idees, fomentant la col·laboració entre els col·lectius de directius, professionals i personal acadèmic.

Finalment, també considera important **supervisar la recepció dels missatges cooperativistes** per part del públic, així com reforçar la solidaritat entre cooperatives, tot animant les més grans a reservar part dels seus beneficis per donar suport al desenvolupament de noves cooperatives.

Si bé el document és molt més ampli, aquestes línies pretenen donar a conèixer el camí que prenen les reflexions que es fan des de les organitzacions cooperatives, amb l'objectiu que el cooperativisme pugui complir la funció social que la societat demana i contribueixi a ser un element dinamitzador d'aquesta, amb l'objectiu que les persones prenguin protagonisme en la solució dels seus problemes i rebin el suport, mitjançant legislacions apropiades, dels poders públics dels quals s'han dotat en la societat en què viuen. ■

Cooperativa Plana de Vic: “L’actiu més valuós són els nostres valors”

“L’any 2005, la Cooperativa Plana de Vic es va introduir al món de la distribució alimentària i va obrir les botigues Plana de Vic amb l’objectiu de buscar una via de sostenibilitat per al sector agroromader associat”. Quasi quaranta anys després de la seva fundació, aquesta experiència de treball cooperatiu a la comarca d’Osona no deixa d’innovar i d’obrir espai per a l’economia social i arrelada al territori, tot resistint la crisi i creant llocs de treball.

Pep Valenzuela
Ex-Libris, Scel

Al final dels anys cinquanta i a la primeria dels seixanta del segle passat, es va produir un canvi en la vida rural de la comarca d’Osona. Els sindicats verticals de la dictadura franquista, que hi havien estat presents fins aleshores, ja no servien als agricultors i ramaders, que sentien que aquells ja no els donaven solucions ni sortides a les seves necessitats. L’any 1966, el naixement de la Cooperativa Plana de Vic va ser un dels fruits del moviment social que demanava que la gent es pogués agrupar per defensar els seus interessos i, sobretot, per poder millorar les produccions. A la comarca hi havia molts masovers que no eren arrendataris de les terres, sinó que treballaven al “terç”; és a dir, que un terç de la collita que feia cada productor l’havia d’entregar al propietari.

Al mateix temps, en una comarca petita com aquesta, la majoria de famílies eren nombroses i, per poder viure, els agricultors van començar a criar bestiar com a complement de l’agricultura. Primerament van venir les vaques; després, els porcs. Fou a partir d’aquell moment que va néixer a la comarca d’Osona aquesta activitat tan potent i, avui, tan arrelada.

El primer objectiu de la Cooperativa, amb majoria de propietaris, però també amb masovers, va ser millorar les qualitats genètiques i les condicions sanitàries de les vaques de llet. “En aquell moment, hi havia falta d’aliments a Espanya

El director general de la cooperativa Josep Erra.

i també a Europa. Això va fer que, com que la producció d’animals i l’agrícola eren excessivament baixes per a la demanda del mercat, sorgís un moviment per millorar el rendiment de la terra; i també s’havia de millorar la genètica i l’alimentació dels animals; i, sobretot, teníem una qüestió de sanitat amb les vaques”, explica en Josep Erra, actual director general de la cooperativa.

I encara havien de venir més canvis
Al començament dels anys 1970, va esclatar la crisi energètica a causa

de l’encariment del petroli. Això va afectar de manera immediata el preu de les matèries primeres i, bàsicament, de la soja. Amb això, s’apujà automàticament el preu dels pinsos que els ramaders de la cooperativa compraven, també el de les dietes suposadament equilibrades, suposadament perquè no hi havia la soja, que era molt cara i els venedors no n’hi posaven. Davant d’aquesta situació de “fraud o d’indefensió”, els socis decidiren aixecar la seva pròpia fàbrica de pinso i, l’any 1975, s’inaugurà. Va ser el motor econòmic de la cooperativa. “Va ser molt ràpid el fet de veure el problema que hi havia, copsar la necessitat de resoldre’l i posar mans a l’obra. Allò va ser un èxit important”, rebla en Josep, que començà a treballar a la cooperativa com a veterinar l’any 1980 i és una de les persones que més conserva la memòria de la cooperativa. Com ho mostra aquesta anècdota, des del primer moment hi havia una visió molt clara dels objectius, principalment l’autonomia operativa, i dels instruments necessaris, “tot i que ajudats també per les circumstàncies del mercat”, remarca en Josep Erra. A partir d’aquí es van desenvolupar una sèrie d’activitats i hi va haver un creixement molt fort i molt ràpid: l’any 1979, s’instal·là una planta d’envasament de llet, i els anys 1981-1982, una petita sala d’escorxador. A causa de les situacions de mercat, al final dels 1990 es va tancar la planta de llet, ja que començava a haver-hi la gran

concentració de centrals lleteres i la petita indústria esdevingué inviable. De fet, als noranta la cooperativa es va desfer de les petites indústries (les esmentades planta d'envasament i sala de desfer), van fer un pas enrere i van decidir potenciar l'activitat productiva i comercial. I l'any 2000, influïts també per la reflexió sorgida a partir de la crisi de les vaques boges, van començar a pensar en el projecte de les botigues, per fer arribar el producte, amb marca específica, amb garantia total sanitària i de traçabilitat fins al consumidor final. “I aquí és on som avui”, remarca en Josep Erra, que als noranta va ser responsable de l'àrea de fabricació de pinso.

Viure i treballar a la terra

Des del principi, l'objectiu dels socis de la cooperativa sempre ha estat molt clar i, podríem dir-ne, senzill: millorar les condicions de vida, laborals i econòmiques en general dels seus socis... Això sí, no pas a qualsevol preu. En Josep afirma: “Hi ha una frase molt clara de la gent de la casa: jo vull viure d'aquesta activitat que han fet els meus pares, que han fet els meus avis, aquí, en aquest territori.” I no ha estat fàcil. Aquest sentiment es va veure confrontat, fa vuit o deu anys, amb tota la qüestió de la pressió urbanística a la comarca. Hi va haver gent que va vendre la finca, però d'altra que no. Molts es van mantenir fermes en la seva voluntat de continuar amb el negoci ramader

o agrícola, en un moment que el més llaminer era entrar en el món immobiliari i que dedicar-se al sector primari semblava una bogeria. La clau, insisteix en Josep, són els valors i la responsabilitat social i mediambiental. I, no pas pel fet d'estar més o menys de moda, sinó perquè aquesta responsabilitat social forma part d'un perfil de gent que fa les coses per vocació: “Hi ha un fonament vocacional molt fort, arrelat a l'herència de família, de transmissió del patrimoni i del saber fer el negoci dels pares als fills.” I això, amb totes les responsabilitats de defensa del medi ambient. L'aigua de la comarca té fama de tenir un nivell alt de contaminació per nitrats. És una situació particular: la comarca és com una olla, ja que es produeix una concentració tan alta de nitrats perquè no es poden escapar per enlloc, i perquè la cabana ramadera és molt important a la zona. “Treballem amb molta responsabilitat aquesta qüestió: la gent respecta el territori, i respecta el seu entorn de la forma més acurada possible”, hi afegeix. “I la gent no cremarà un territori perquè després no el pugui gaudir ningú.” La Cooperativa ha desenvolupat una sèrie d'eines en cerca de l'eficiència. “Ho hem fet amb qüestions d'alimentació: estem treballant amb sistemes d'alimentació que són pioners a Europa, amb unes dietes baixes en proteïna bruta, rica en aminoàcids, per reduir el nitrogen, i amb això estem aconseguint una

Interior i exterior de la botiga de CPV a Vic.

reducció del 30 o el 40% en la producció d'aquest.”

Al mateix temps, això que a Osona sobra o és excessiu, en altres llocs és necessari; així s'ha arribat a acords amb pagesos de les comarques veïnes perquè l'excedent de nitrogen, que és un adob orgànic, natural, boníssim, és un adob perfecte per al cereal. La Cooperativa exporta tones d'aquest adob a altres comarques on en aquest moment tenen un rendiment cerealístic molt bo. Ho fan amb un sistema propi de tractament de l'excedent de nitrogen a les explotacions, amb un sistema de compostatge natural que els permet treure molta quantitat de producte, que és exportada o duta a comarques veïnes, per al cereal; però, sobretot per a la vinya, l'horta i la jardineria.

Créixer en xarxa, malgrat la crisi

El 1982, l'empresa va començar a teixir una xarxa cooperativa més àmplia. Amb la constitució de la cooperativa de segon grau Cotècnica, que ha estat un puntal de suport econòmic per a la fàbrica de pinso, es va dotar de la capacitat de fabricar ella mateixa els microingredients necessaris per a millorar l'equilibri correcte de la dieta del pinso. És a dir, a més del cereal i les proteïnes que fan falta i que ja contenia el pinso d'abans, ara s'incorporen també tota una sèrie de vitamines necessàries. “Tot això, ho havíem buscat en empreses del mercat, però els preus eren massa alts”, re-

La secció de crèdit ha estat una eina fonamental per a afrontar la crisi dels aliments i per a poder sostenir l'activitat econòmica.

corda en Josep. “Nosaltres mateixos vam ser capaços, agrupant catorze cooperatives, de ser els fabricants d'aquests productes necessaris per als animals.” A part de la fabricació d'aquest pinso, el segon moviment va ser fabricar aliments per a petits animals, i això avui els ha convertits en grans productors, de manera que exporten els seus productes a trenta països. L'avantatge d'aquest negoci, recorda, és que els beneficis que dona reverteixen en el món agrari. És el gran èxit de la cooperativa de segon grau Cotècnica.

La Cooperativa participa, també, en el grup cooperatiu CLADE, el primer grup cooperatiu català multisectorial, format per cooperatives i societats laborals. “Nosaltres estem molts arrelats al món agrari i desconeixem la dimensió del món cooperativista, el que hi havia més fora d'aquí”, recorda en Josep. Això els va permetre créixer com a cooperativa i els va ajudar a trobar pistes per a entrar al mercat del consumidor.

“Vam ser capaços de portar el nostre producte amb la nostra marca al mercat. A això, ens hi ha ajudat el fet de compartir les experiències amb tot aquest grup de gent.”

No totes les dades, però, són tan amables. La crisi ha colpejat durament la comarca i els socis de la cooperativa. Aviat farà sis anys de l'inici d'aquesta última crisi, la dels aliments, que començà l'agost del 2007, i que ha estat la crisi més grossa viscuda fins ara per la cooperativa. La pujada de preus en els mercats internacionals, entre el 50 i el 80%, va desestructurar els costos i va produir unes pèrdues molt altes. Molta gent ha hagut d'abandonar. “Aguantar aquesta situació extremament difícil”, afirma. “Ha estat una feina.” Però creu que s'ha resistit perquè “històrica-

Josep Erra a l'Economat de CPV a Vic.

ment som un sector acostumat a afrontar moltes adversitats. En el sector agrari estem afectats per la climatologia, per les malalties dels animals, etc. Afrontem les crisis d'una altra manera; ens sembla que estem capacitats tècnicament i moralment per a afrontar-les.” I, a més, aquesta vegada, per sort, resulta que el sector agroalimentari té mercat i ha crescut.

Així és que la Cooperativa Plana de Vic és una de les empreses mitjanes de la comarca, amb un miler de socis, petits propietaris la majoria. Els productes de la cooperativa són la carn, la llet i els pinsos. L'agricultura hi té poc pes perquè, en ser una comarca no gaire gran, no hi ha gaire superfície i la base agrària és la producció de menjar per a les vaques. La producció de cereals de la cooperativa és molt petita, i el 80% de l'activitat agrària es destina al consum animal.

Secció de crèdit i comercialització

La secció de crèdit de la Cooperativa va ser un dels millors encerts que ha fet. La pesta porcina africana del 2001, que va matar molts animals dels socis, “la vam poder superar gràcies a aquesta secció. La gent va poder, primerament, sobreviure; molts no van poder fer activitat econòmica durant uns quants anys. I, després, calia poder tornar a engegar el negoci”, recorda en Josep. Els anys 2007, 2008, 2009 i 2010, la secció de crèdit ha estat una eina fonamental per a afrontar la crisi dels aliments i per a poder sostenir l'activitat econòmica. Els socis amb

estalvis que confien en la Cooperativa dipositen els seus diners a la secció de crèdit, i la Cooperativa els gestiona de manera adient. Els préstecs per als socis són una mica més barats que els del mercat, i a la vegada els dipòsits tenen interessos més alts que els del mercat.

L'altra gran decisió, com ho hem assenyalat a l'inici, va ser comercialitzar directament la producció, a través de les botigues Plana de Vic, i també mitjançant Carnovic, la sala d'especejament (darrera fase de la carnització, consistent a especiar la canal d'un animal) de la Cooperativa. Tot el que és producte de territori, producte de proximitat, està avalat per la marca Plana de Vic i funciona molt bé. Gràcies a l'activitat de les botigues hi ha hagut un creixement global de fins al 12%. Això, durant anys, no s'acabava d'entendre, però avui sí que s'entén i és una realitat. El gran “canvi cultural”, subratlla l'Erra, “és la traçabilitat: posar el producte a la venda amb el nom del productor”. Al mateix temps, s'han establert línies de venda directa a col·lectius, restaurants i escoles. Una dada significativa és que el 80% de les escoles de la comarca consumeixen carn de la Cooperativa.

“Com que en el món de l'alimentació dominen les grans distribuïdores, hem trobat prou dificultats”, afirma en Josep. Intenten desmarcar-se d'aquestes pràctiques, però el consumidor, al final, és el mateix i està afectat per les polítiques de preus baixos. Però, garanteix, “l'única cosa que realment pot aixecar el país és que la gent consumeixi productes de proximitat, que no sempre són els més barats. Que consumeixin els de qualitat”.

La Cooperativa Plana de Vic, entre administració, botigues, fàbrica de pinso i comercials, té treballant avui setanta-quatre persones, catorze de les quals han estat noves incorporacions els darrers tres anys, que tenen opció d'arribar a formar part de la Cooperativa en qualitat de socis col·laboradors. Tot plegat, es demostra, també, que “som una forma jurídica molt vàlida per a mantenir i crear llocs de treball”, conclou en Josep Erra. ■

Àngel Puig, director de la Fundació Cooperadors de Mataró

“Mataró ha estat des de sempre al capdavant del moviment cooperatiu”

Montse Pallarès
Ex-libris SCCL

L'Àngel Puig va néixer l'any 1953 a Mataró. Des de ben jove, ha estat vinculat al món del cooperativisme i arrelat a la vida cultural i social de Mataró. És director de la Fundació Cooperadors de Mataró des de fa dos anys i regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni de l'Ajuntament d'Argentona; i, en l'exercici d'aquesta regidoria, és també el director del Museu del Càntir d'Argentona. En el seu currículum podem trobar coses tan diverses com la de ser membre fundador de la Coral Primavera per la Pau, també de Mataró, o la seva incursió en el món de l'arquitectura tècnica i la bioconstrucció.

La Fundació Cooperadors de Mataró és una fundació privada, formada per l'Ajuntament de Mataró i la Unió de Cooperadors de Mataró. Es va constituir amb la finalitat de retornar al cooperativisme tot el seu patrimoni.

Quins són els objectius de la Fundació Unió Cooperadors ara que n'ets el director?

Els objectius de la Fundació Unió Cooperadors són la recuperació i la preservació de la totalitat del patrimoni cooperatiu. Fins ara s'ha fet molta feina, però encara queden coses pendents de recuperar.

A banda d'aquest objectiu, la Fundació té com a prioritat la formació, la difusió i el foment de l'economia social. En aquest sentit, volem aconseguir arribar a ser un referent del cooperativisme a la comarca, a tot Catalunya i a escala internacional. Vinculada amb aquesta feina hi ha la finalitat de la Fundació, que s'explica a l'article número 2 del capítol I dels Estatuts de la Fundació, que és: «La defensa i promoció

de l'economia social en l'àmbit local de la ciutat de Mataró, català i a escala internacional, mitjançant la realització d'actuacions de formació, informació, assessorament i estudi. S'entenen com a Economia Social aquelles entitats que tenen com a base la gestió democràtica de la seva activitat o que defensin aquest tipus de gestió, ja sigui a través de les actuals formes jurídiques: cooperatives, associacions, fundacions o mútues, o a través de les que es puguin establir en el futur. Així mateix, preservar i cuidar el patrimoni històric de la Unió de Cooperadors de Mataró perquè no pugui ser objecte d'actuacions especulatives.»

Parlant de la recuperació i de la preservació del patrimoni, en quina situació està l'edifici del Cafè de Mar?

El Cafè de Mar és un dels edificis emblemàtics més importants que s'han pogut recuperar, tot i que la recuperació que s'ha dut a terme consisteix en la signatura d'un conveni per a la cessió d'ús durant els propers cinquanta anys. La nostra reivindicació, a la qual no renunciem, és que el futur l'edifici acabi esdevenint un espai de propietat de la Fundació. Sent conscients, de tota manera, que el més important és que l'ús sigui cooperatiu.

L'edifici era la seu social d'una antiga cooperativa de pescadors, La Marítima, i té un gran valor simbòlic per a nosaltres. Actualment està catalogat com a bé cultural d'interès local. Durant els darrers anys i, fins fa uns mesos, l'edifici havia estat la seu de la Delegació Territorial d'Ensenyament de la Generalitat; però

Àngel Puig ha estat vinculat al món del cooperativisme des de ben jove.

a partir de la tardor del 2012 vam passar a ocupar-lo nosaltres. El local consta de 1.000 m² útils. D'aquests, 250 estan destinats a Cafè de Mar (a concurs públic per a cooperatives que puguin gestionar-lo). Altres 250 m² són per als despatxos de la Fundació Cooperadors de Mataró. Altres 250, per a fer un viver de cooperatives. I els 250 m², per a una sala polivalent i multiús per a la celebració d'esdeveniments, exposicions. etc.

Quins altres edificis emblemàtics han estat recuperats per al cooperativisme a Mataró? En quina situació està el Cafè Nou?

L'edifici del Cafè Nou formava part del patrimoni de la Unió de Cooperadors. Després de la guerra civil, la seva titularitat ha passat per diverses mans fins avui dia. El més característic és el pati d'interior d'illa de què disposa el Cafè.

L'any 1977, es va aconseguir que s'aturés l'especulació, i nosaltres vam ocupar l'immoble l'any 1983 i mai no hem renunciat a recuperar-lo legítimament. El Centre d'Orientació Psicopedagògica (COPP) hi duu a terme activitats diverses: teràpia de grup, aikido, contacontes, etc. I, des d'aleshores i al llarg de trenta-cinc anys, es lluita per preservar-lo. La idea és que aquest espai acabi convertint-se, entre altres usos, en la seu d'Unió de Cooperadors. L'any passat, el Patronat Sagrada Família, que en té la titularitat registral, va cedir l'espai a l'Ajuntament, amb la condició que l'Ajuntament l'obris al públic i que la Unió de Cooperadors el desocupés. La idea és que el futur d'aquest espai es consensui entre totes les parts implicades: Patronat, Fundació i Ajuntament, i que tant els ciutadans com el moviment cooperatiu puguin gaudir-ne.

La Setmana del cooperativisme que va tenir lloc a l'octubre del 2012 a Mataró es va fer al Cafè de Mar. Quina repercussió va tenir aquest esdeveniment?

Exacte, la Setmana Cooperativa

de Mataró va ser el tret de sortida per al nou ús de l'edifici del Cafè de Mar. Aquest esdeveniment pretenia ser el moment de relançament d'aquest espai. I també va ser el reflex del que la Fundació ha de ser. Va ser un èxit de públic. Tots els actes que es van dur a terme van ser molt concorreguts. L'objectiu de la Setmana Cooperativa és difondre l'economia social i cooperativa com a model empresarial d'èxit, de futur i de llarga tradició. Especialment al Maresme, on hi ha una llarga tradició de cooperatives de tota mena i on el cooperativisme està molt arrelat. La nostra voluntat és repetir aquesta Setmana any rere any, adreçant-la al món cooperatiu i de l'economia social, però també als ciutadans en general: a la gent interessada de Mataró i d'arreu del país.

Com es vincula aquesta tradició cooperativa amb l'actualitat?

Mataró ha estat des de sempre una ciutat que s'ha situat al capdavant del moviment cooperatiu. La primera cooperativa registrada a la nostra ciutat és La Obrera Mataronense, que es va fundar l'any 1864. El cooperativisme va tenir un moment de gran expansió, va anar creixent, fins que l'any 1927 es fundà la Unió de Cooperativistes de Mataró. Tot aquest moviment cooperativista i mutualista s'estroncà amb la dictadura franquista. Quan va acabar la dictadura, el moviment cooperatiu va tornar a revifar al Maresme, i, després de moltes vicissituds i de molta feina feta pel moviment cooperatiu a Mataró, es van començar els primers tràmits per a la recuperació del patrimoni cooperatiu. Amb aquest objectiu es creà la Fundació Unió de Cooperadors de Mataró, que es va constituir l'any 2005. Sobre la història del cooperativisme a casa nostra, a Mataró, són molts interessants els articles de Margarida Colomer. Per tal de promoure la memòria històrica vinculada al cooperativisme es van crear les Beques Joan Peiró,

“L'edifici del Cafè de Mar era la seu social d'una antiga cooperativa de pescadors, «La Marítima», i té un gran valor simbòlic per a nosaltres.”

que premien treballs de recerca a l'entorn de l'economia social a Mataró. La relació del passat amb el present passa, també, per la recuperació de la memòria històrica cooperativa.

Quines altres coses feu per promocionar el cooperativisme des de la Fundació Unió Cooperadors?

El foment de l'economia social i del cooperativisme és una de les línies estratègiques de la Fundació. I, d'acord amb aquesta línia estratègica, es duen a terme diferents accions. Una de les més importants és la difusió del cooperativisme a les escoles de Mataró. Hem aconseguit dur a terme tallers sobre cooperativisme a diverses escoles, i la nostra intenció és que això es pugui repetir cada any. És molt important, tanmateix, que hi hagi alguna persona receptora per tal de poder dur a terme aquesta feina; si no, és impossible entrar-hi. La nostra voluntat és que això també es faci als instituts i facultats universitàries de Mataró. També es fan accions des del mateix edifici del Cafè de Mar. A la sala polivalent es fan actes, com ara projeccions de pel·lícules o representacions musicals, que tenen com a objectiu difondre no només l'espai, sinó també els valors del cooperativisme i l'economia social. Una altra de les coses que s'han fet és instituir la Ruta del pa-

Àngel Puig és director de la Fundació Cooperadors de Mataró i Regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni d'Argentona.

trimoni cooperatiu històric a Mataró. Gràcies a la feina de Margarida Colomer i Víctor Lligos, s'ha dissenyat un recorregut que passa per diferents espais de la ciutat que havien estat seus de cooperatives importants durant la República. Tenim ja trenta-cinc cooperatives localitzades. I hem fet un llibre que ens ha imprès la cooperativa El Folí Verd.

La feina que duu a terme la Fundació és molt important, perquè vincula passat i present. La recuperació i preservació del patrimoni no es pot fer sense tenir una visió sobre la història del cooperativisme a Mataró i a tota la comarca. Però com us financeu?

L'Ajuntament de Mataró hi aporta uns deu mil euros anuals, i la Unió de Cooperadors, uns deu mil més. Els ingressos de la Fundació provenen, principalment, del lloguer del seu patrimoni.

I la meva feina com a director de la Fundació consisteix, en bona part, en la gestió d'aquest patrimoni i dels usos del Cafè de Mar. Hi han immobles llogats a l'Ajuntament i també disposem d'un solar que funciona com a aparcament en règim de zona blava, que ens aporta uns 11.000 euros anuals aproximadament.

En què consisteix la teva tasca a l'Ajuntament d'Argentona?

Sóc el regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni. En aquests diferents àmbits s'estan fent intervencions diverses. En l'apartat de cultura, per exemple, hi ha la gestió de la temporada teatral al Teatre la Sala, que fa dues temporades l'any. La nostra voluntat és portar les arts escèniques al carrer i aprofitar el teatre per posar de manifest altres coses, com la memòria històrica. Pel que fa al patrimoni, estem catalogant béns, entre els quals hi ha la recu-

peració de la casa estival de Puig i Cadafalch. En l'àmbit de l'educació no tenim les competències per a fer gaires coses, però estem tirant endavant projectes molt interessants. A Argentona hi ha cinc escoles públiques que, a més a més, són escoles verdes.

Una de les teves tasques com a regidor és la de president del Museu del Càntir. En què consisteix aquesta feina?

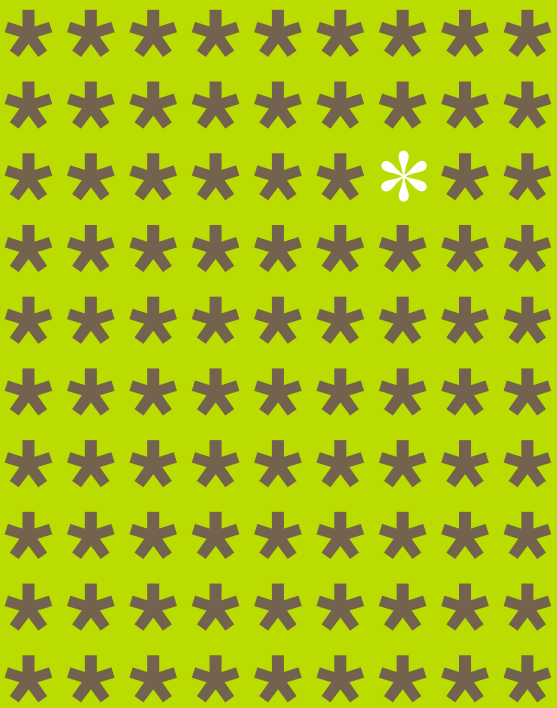
El Museu del Càntir d'Argentona és un dels pocs museus del nostre país, amb excepcions com ara el Museu Dalí, que pot viure dels seus ingressos (proporcionats per la venda de les entrades i per les vendes de la botiga). Això vol dir que no depèn majoritàriament de les subvencions. Entre les tasques de la presidència hi ha la de vetllar per la dinamització del Museu, així com vetllar per la formació, prioritàriament a les escoles, a l'entorn de la ceràmica. ■

El 0,7% a la nòmina. Recursos solidaris en temps de crisi

Txema Castiella

L'any 2008, a l'inici de l'actual crisi econòmica, només cinc països (Suècia, Luxemburg, Noruega, Dinamarca i els Països Baixos) del conjunt de la comunitat internacional complien amb el compromís acordat per les Nacions Unides el 1970 perquè els estats donants destinessin un 0,7% del seu PIB a l'Ajut oficial al desenvolupament. Aquell acord és el que més s'assembla a un intent d'establir, a escala internacional, mecanismes redistributius de la riquesa com els que funcionen a molts països. Si bé és cert que la correcció dels greus desequilibris mundials existents requereix eines més ambicioses (condonació de deute extern, supressió de paradisos fiscals, regulació del sistema financer internacional, etc.), el 0,7% ha esdevingut, al llarg d'aquests anys, no només una font d'ingressos per al desenvolupament, sinó també el símbol d'una certa idea de solidaritat global, de fraternitat en un món més avançat tecnològicament que cohesionat socialment.

Si la majoria de països ja incomplien llavors aquell objectiu, l'impacte de la crisi econòmica no ha fet més que reduir els pressupostos destinats a la cooperació internacional. La magnitud de les retallades, de la reducció de les prestacions socials entre la població dels països afectats per la recessió —com ara Catalunya—, ha fet que la cooperació internacional es vegi com un afer benintencionat, però secundari: allò que ens sobra en temps de bonança, però que ara no és prioritari donar... El resultat de tot plegat és que l'ajut oficial a les ONGs per al desenvolupament ha disminuït dràsticament i que moltes d'aquestes entitats —amb

EL QUE PER A TU ÉS INSIGNIFICANT, PER A MOLTES PERSONES ÉS IMPRESCINDIBLE

Col·labora en un projecte de solidaritat amb un 0,7% del teu sou. Algunes persones l'aprofitaran molt més que tu!

Fulletó informatiu
de l'associació
ZeroSetBCN.

projectes de primeres necessitats, amb gran experiència de resposta a situacions d'emergència, amb capacitat d'elaborar un discurs global i crític— estan cancel·lant projectes, reduint personal, tancant oficines.

En aquest context, prenen més importància les iniciatives de base i comunitàries que assumeixen que el 0,7% no és un objectiu exclusiu dels estats. És a dir, que no és cosa únicament dels organismes oficials o de les administracions, sinó també de les societats, i que és la decisió individual la que sustenta i legitima aquestes grans decisions. A aquest propòsit responen moltes iniciatives comunitàries que impulsen projectes i accions per generar recursos solidaris. Una d'aquestes respostes ha estat la creació, en alguns ajuntaments, de grups de treballadors compromesos amb el 0,7%, com ara als de Santa Coloma de Gramenet, Sabadell i Barcelona. Aquest article exposa l'experiència de la capital catalana per il·lustrar sobre aquesta modalitat de cooperació vinculada a un objecte important, íntim i quasi tabú com és la nòmina. La nòmina és el comprovant escrit del sou que percebem a canvi d'aportar la nostra força de treball. I sempre la volem com més elevada millor. Introduir-hi conceptes que l'empeteixin no és ben rebut, com tampoc no ho són les retallades actuals. Però tots aquells que treballem i tenim una nòmina, estem més ben situats en el món del que sovint creiem. Una visita al web www.globalrichlist.com ens pot ajudar a guanyar perspectiva: mitjançant una operació ben senzilla —introduir la nostra renda o salari anual en una casella—, podem veure la posició que

La lluita contra les desigualtats, contra la pobresa, a favor d'una vida decent, és una única causa.

deixar constància que aquesta va ser una iniciativa impulsada majoritàriament per dones —metgesses, epidemiòlogues, administratives, investigadores, etc.—, concretament adscrites a l'Agència de Salut Pública de l'Ajuntament. La Carme Borrell, l'Elia Díez, la Isabel Ricart, la Maribel Pasarín, la Maica Rodríguez, l'Elena Santamariña, la Imma Cortés, la Glòria Pérez, la Irene García... totes elles vinculades, d'una manera o altra, a programes que treballen per reduir les desigualtats socials en salut, que vetllen per millorar la protecció pública, que estan acostumades a utilitzar la raó i la ciència per fer avançar el benestar col·lectiu. Aquesta experiència professional està, sens dubte, a la base de l'entusiasme, el rigor i la discreció amb què van posar en marxa l'Associació ZeroSet.

Deu anys més tard, l'Associació ha recollit 72.724,56 €, amb els quals ha ajudat a finançar vint projectes de cooperació, que han estat realitzats per quinze entitats diferents. Es tracta, doncs, de la iniciativa d'una entitat ja consolidada, que recull actualment més de 7.000 €/any, provinents directament de les nòmines dels seus membres. Tanmateix, és obvi que la importància d'aquestes experiències no rau en els diners recollits ni en els projectes finançats —al capdavant, sempre es tractarà de xifres modestes—, sinó en la seva significació. Esmentarem alguns dels elements que, al nostre entendre, confereixen aquest significat especial.

Estructures lleugeres

Fa tres dècades, el repte prioritari en el terreny de l'ajut al desenvolupament era, més que els diners disponibles, crear estructures estables de cooperació. Actualment, la Federació Catalana d'ONGs per al Desenvolupament agrupa vuitanta-cinc entitats. Aquesta xarxa —nombrosa, plural, de diferents dimensions i sectors— és la prova que aquelles estructures estables de cooperació ja existeixen. En aquest

La junta de
ZerasetBCN.

ocupem en relació amb el conjunt de la població mundial. Paga la pena fer aquest exercici perquè la sorpresa està garantida. Si prenem com a referència la renda per càpita de Catalunya (26.697 € l'any 2010), el resultat és que ens situem entre el 5% de la població més rica del planeta.

Per això, l'any 2000 es va crear l'Associació ZeroSet Barcelona, impulsada per un grup de treballadores de l'Ajuntament de Barcelona. La idea era senzilla: destinar el 0,7% del seu sou a projectes de cooperació internacional. Un import que es dedueix de les respectives nòmines dels socis gràcies a un acord amb la mateixa administració, que ha donat suport i facilitats a aquest projecte. L'Ajuntament extreu de la nòmina aquesta quantitat —que té un component de progressivitat molt important, ja que l'import de l'aportació de cadascú és proporcional al seu sou— i la transfereix després, globalment, a l'Associació. Tot té un inici, i si hem parlat de “treballadores” en femení és per

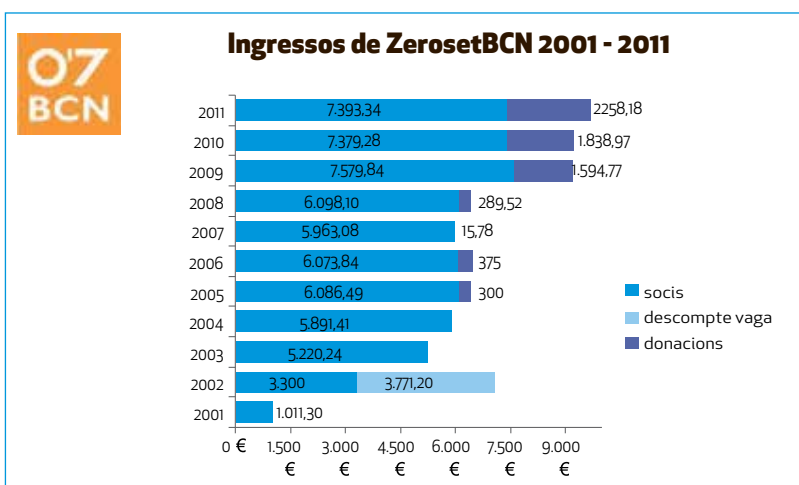
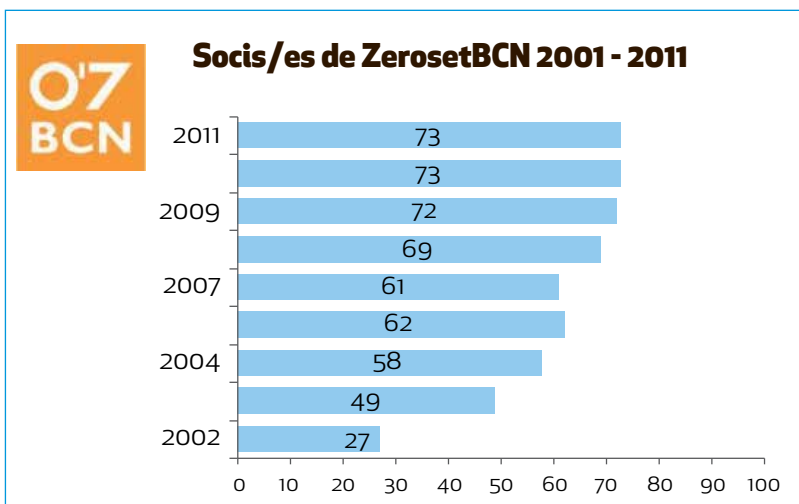
context, l'Associació ZeroSet Barcelona va decidir no esdevenir una nova ONG per al desenvolupament: es considerava que ja n'hi havien moltes amb capacitat i amb especialització en diversos àmbits de treball i que no era necessari crear-ne una més. El que calia, segons el parer de les impulsores, era comprometre's per generar i aportar nous recursos als projectes que les entitats ja duïen a terme. Per tant, l'Associació no genera projectes propis, sinó que dona suport als existents. Això té una gran transcendència perquè vol dir que no hi han despeses d'estructura ni de funcionament. És a dir, que tants diners aporten els treballadors, tants diners es distribueixen. Al llarg de tots aquests anys, l'única despesa que ha generat l'Associació són les comissions bancàries (de 20 a 30 € anuals) que han generat les transferències a les entitats: això equivaldria a un 0,003% del pressupost anual de l'entitat! Per la seva naturalesa i objectius, no calen professionals, ni local. Ni tan sols despeses de correu,

perquè tot es fa electrònicament. Una junta amb set persones assegura o anima el treball voluntari que es requereix. Es tracta d'una estructura estable, però lleugera, de cooperació.

Consciència crítica

La cooperació internacional i el compromís social tenen poc a veure amb recollir i distribuir diners. Això ho saben molt bé les ONGs per al desenvolupament, moltes de les quals han aconseguit bastir discursos crítics al mateix temps que realitzaven importants projectes d'ajut. Durant molt anys, ha semblat que una de les poques fonts de consciència crítica eren les entitats, que elaboraven estudis i recerques i aportaven un discurs alternatiu al pensament únic global i iniciatives propositives per evitar el maquillatge o la caritat internacional.

De la mateixa manera, l'Associació ZeroSet Barcelona no és únicament un mecanisme de recaptació d'ingressos. Funciona com una associació, en la qual els socis es troben, analitzen i deliberen sobre les normes i decideixen col·lectivament. Una associació que edita un butlletí electrònic, en el qual, al costat de les notícies pròpies, sempre hi ha la reproducció d'un article o un treball de fons i de reflexió; una associació que impulsa canvis en la mateixa organització, com ara la introducció dels productes de comerç just en les màquines expendedores. Aquestes són algunes de les diferències entre aquestes estructures lleugeres però estables i els *teamings* o vies de microdonacions solidàries existents a la xarxa, que són ben vingudes i necessàries, sense dubte. Però l'esperit cooperatiu germina i creix en un context de relacions humanes i d'organitzacions estables. Les associacions s'alimenten del coneixement, de la passió, del talent i de l'esforç altruista dels qui en formen part, i d'aquesta interacció, d'aquesta calidesa, sorgeix més creativitat, més coneixement, més energia. A les associacions es conjuga mi-

llor el verb “participar”, arran del qual es creen realitats noves.

Deliberació i elecció dels projectes

El destí dels diners recollits amb el 0,7% del sou es decideix per un simple exercici de democràcia directa. Un cop a l'any es fa una convocatòria a les entitats que vulguin demanar finançament a l'Associació, les quals només han de presentar un resum del projecte destinatari, perquè els ajuts són limitats i no es vol sobrecarregar els sol·licitants amb feina administrativa i documental. Els resums rebuts —una trentena cada any— s'envien per correu electrònic a tots els socis uns dies abans de l'assemblea anual. L'assemblea es fa durant un dinar o un sopar —depenent dels ànims i de les economies, ja que es paga de la butxaca de cadascú— que permet una trobada

entre els socis que ho desitgen. Ja hem dit que una part important dels membres de ZeroSet Barcelona treballen a l'Agència de Salut Pública, però n'hi ha una altra part que estan adscrits a altres departaments municipals (serveis socials, educació, medi ambient, etc.). Malgrat l'actual context de crisi econòmica, la xifra de socis de mica en mica va augmentant; a hores d'ara l'associació en té setanta-tres.

Aquests socis són els que reben els resums dels projectes i poden votar-los segons el seu criteri o prioritat personal. Els que no assisteixen a l'assemblea, també poden votar: per correu electrònic. I a l'assemblea, prèvia deliberació dels membres al voltant d'alguns dels projectes, s'expressa la resta de vots i s'escullen els dos o tres que finalment rebran finançament. Sens dubte, aquesta

elecció directa, aquesta implicació personal en el destí del 0,7%, atorga més rellevància a la donació, la que confereix la implicació més directa amb els objectius dels projectes escollits.

Tercer i Quart Món: un compromís global i local

Els debats sobre la bondat i la conveniència de la cooperació internacional en general, i sobre el 0,7% en particular, tenen sovint una derivada que intenta contrarestar l'ajuda "als d'aquí" amb l'ajuda "als altres". Els arguments, basats en un instint primari de protecció, es basen en l'evidència que cal donar prioritat a les necessitats de la pròpia comunitat per davant de les de les altres. Però és evident que no hi ha contradicció entre destinar un percentatge (petit) de la riquesa nacional a compromisos mundials i un altre a la defensa de la cohesió social a la pròpia comunitat. Expressat d'una altra manera, moltes persones no accepten un plantejament exclouent de "o això o allò altre", sinó que en tenen un d'inclusiu: "això i també allò altre". La lluita contra les desigualtats, contra la pobresa, a favor d'una vida decent, és una única causa. Així ho entenen també la majoria d'entitats —socials, de voluntariat, de cooperació internacional— que no contraposen els seus interessos, sinó que treballen localment i globalment

amb uns mateixos criteris. Potser per això una de les primeres decisions dels membres de ZeroSet Barcelona va ser que es finançarien cada any dos projectes: un d'internacional, que es desenvolupés en un altre país, i un altre de local, que treballés amb la realitat propera. Es tracta d'un reconeixement efectiu de l'existència d'un Tercer Món i d'un Quart Món, que formen part d'un mateix compromís. Així, per exemple, el butlletí electrònic de l'Associació destina sempre un apartat a fer anàlisi de la situació mundial —la crisi alimentària, les cimeres del G-8, el retrocés de Copenhaguen, etc.—, però també hi ha la presència d'articles sobre la pobresa a Catalunya (el 19,9% el 2010, segons dades de l'Idescat). Aquesta duplicitat dels ajuts ha permès ajudar a finançar vint projectes aquests deu anys, amb programes locals relacionats amb les persones sense llar (Fundació Arrels, Centre d'acollida Assís), amb les famílies novvingudes (Casal dels Infants), amb l'acompanyament a joves extutelats (Punt de Referència), entre d'altres; i també projectes internacionals al Marroc (Sodepau), la República del Congo (UNIACC), Bolívia (Associació EDUCO) o El Salvador (Cooperacció), entre d'altres. El sistema d'elecció directa —no basada en l'aplicació de criteris formals ni en anàlisis exhaustives dels

projectes— afavoreix una gran pluralitat de projectes i que es beneficiïn tant entitats consolidades com petites associacions de creació recent. En tots els casos, els ajuts de ZeroSet Barcelona no més suposen una part menor del finançament total del projecte, però les entitats el valoren. Cada any s'obliguen a presentar una breu memòria d'avaluació dels projectes realitzats, i el resum d'aquesta memòria es reproduïx al butlletí de l'Associació. Experiències com la que hem mostrat, del 0,7% a les empreses, representen una opció més en la recerca de fonts de finançament i en la generació de recursos de base: a partir de la participació i la implicació personal. Però no només això. Com deia la Carme Borrell, una de les fundadores de ZeroSet Barcelona, "està bé que pensem en alguna cosa més que en la nostra feina, en el nostre sou i en el proper conveni". Introduir la solidaritat a la nòmina, al costat de conceptes com ara productivitat, sou base, antiguitat o IRPE, és una experiència enriquidora. Es dedueixen uns diners que retornen en forma de satisfacció, de gratitud de les entitats, de la interrelació amb altres persones que comparteixen aquesta retenció. Al capdavant, ens retornen també la satisfacció de sentir-nos vius formant part d'una comunitat de persones. D'arreu. ■

Foto dreta: Rober de la Fundació Arrels.

Foto esquerra: Projecte de cooperació a Maputo - Fundació MAIN.

Contra la crisi, solidaritat i estalvi responsable.

El projecte FES GEST Catalunya

Miquel Miró
Fundació Seira

La lectura de la premsa o l'accés a la informació de ràdio i televisió han esdevingut, els darrers temps, un veritable esport d'aventura. No importa l'estat d'ànim previ de qui hi accedeix perquè el resultat és, invariablement, un poderós conglomerat de sentiments intensos: ira, tristor, rebel·lió. El decurs dels esdeveniments ha posat en qüestió la confiança que puguem tenir en l'esdevenidor, en el corrent social de la història, en la promesa d'un futur més just. Com si de cop i volta tot s'estigués ensorrant com un castell de cartes.

En tot plegat, com a causants i com a culpables, les entitats bancàries se situen a l'ull mateix de l'huracà. I, contra tot plegat, els mecanismes del ciutadà indefens són, mal que senzills, potents: un retorn a allò que és pròxim com a fórmula de protecció mútua que afavoreix les opcions de supervivència, un foment dels valors comunitaris, un esforç d'adaptació a formes de vida i de relació adequades als límits que imposa el progressiu empobriment de cadascú.

Conscient que qualitats com ara la comunitat, la solidaritat, la proximitat o la transparència no solament estan a l'ordre del dia, sinó que esdevenen la resposta més radical possible quan cal ser pragmàtics, Fundació Seira, conjuntament amb Aposta i la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya, ha dissenyat i engegat un projecte ambiciós de creació d'una xarxa de clubs d'inversors que, mitjançant el seu estalvi solidari, reuneix, en un sol esquema d'acció, elements tan necessaris com el desenvolupament de l'economia

local, la creació d'ocupació, la sostenibilitat o l'arrelament: FES GEST Catalunya.

Invitació a fer un GEST

L'esquema és simple, i no és nou en el sentit estricte del terme perquè ja existien iniciatives, com ara els Centres Locaux de Développement del Quebec, o els Clubs d'Investisseurs pour une Gestion Alternative et Locale de l'Épargne Solidaire (CIGALES) a França, o fins i tot el model Village Savings and Loan, d'abast internacional, que fa temps que explotaven la idea de generar riquesa, valor i ocupació a escala local.

Explicat de manera molt breu, es persegueix la creació de grups locals d'inversors que es comprometen a aportar fons, a participar en les decisions pel que fa al seu ús (prioritàriament, la inversió en projectes d'emprenedoria col·lectiva o bé en el suport a l'acceleració de projectes existents), a implicar-se en l'acompanyament i el suport als destinataris dels fons, i a recuperar, al final del procés, l'estalvi generat amb els interessos que hagin produït les inversions realitzades.

Com es pot deduir, un grup local (GEST: Grup d'Estalvi Solidari Territorial) és:

- autònom perquè funciona amb la sola estructura de decisió que formen els seus membres;
- col·legiat perquè el volum d'aportació de cada membre no influeix en la seva capacitat en la presa de decisions o la seva participació en les inversions;
- solidari perquè s'adapta a les possibilitats d'estalvi de cadascun dels seus membres, i gestiona en comú aquests estalvis de

ARXIU

manera autogestionada;

- sostenible perquè controla tot el cicle que fan els fons aportats; i
- basat en la confiança i el coneixement mutu, que és la condició sine qua non de funcionament del grup, de les seves relacions amb l'entorn immediat i de les seves inversions.

Qualsevol persona pot integrar-se en un d'aquests grups locals; encara més, qualsevol persona pot ser promotora d'un nou grup en el seu territori immediat. El projecte no es concep de dalt a baix, com passaria amb un funcionament centralitzat que pretengués obrir delegacions locals, sinó a l'inrevés: persones inquietes o interessades per la idea poden engegar el seu grup i integrar-se més tard en una estructura que li ofereix suport a la creació i funcionament.

El funcionament d'un GEST, en síntesi Trobar-se i constituir-se

Un grup local que es constitueix està format per un nombre limitat

de membres (idealment, de cinc a vint persones), i adopta la forma legal de societat civil privada. El funcionament del grup es basa en el voluntariat; cada persona hi col·labora en la mesura de les seves habilitats i coneixements, i qualsevol despesa és afrontada de manera solidària. Així, de manera democràtica s'escull una persona que farà de presidenta, una altra de secretària, o de tesorera, etc. El grup fa reunions periòdiques (mensuals, o al ritme que es marqui).

Estalviar

Des del primer moment, els membres del grup comprometen individualment un desembossament de diners, únic o fraccionat en el període que es convingui, que constituiran el seu estalvi personal. No tothom estalvia la mateixa quantitat, i el grup accepta les limitacions de l'economia personal de cada membre. Aquests estalvis es van constituint en un fons creixent a un ritme previsible des del principi, perquè cadascú ha adquirit un compromís pel que fa a ritme i el volum de la seva aportació, la qual cosa permet al grup planificar la seva política d'inversions: quan i com.

Invertir

Després d'un període d'estalvi més o menys llarg, un GEST es troba en condicions d'invertir en projectes externs. Perquè els fons han arribat a un volum que els fa suficients per a aventurar-se en la nova etapa, però també perquè el procés d'estalvi ha enfortit la dinàmica de confiança mútua dels membres del grup i perquè aquesta dinàmica ha generat un impacte en el seu entorn i ha atret interès. La destinació de la inversió és, sempre, un projecte que pugui oferir les mínimes garanties de solidesa, però també que sigui coherent amb els valors que el grup d'estalvi local es fa seus, sigui l'acció social, sigui el medi ambient, sigui el desenvolupament local... Són els estalviadors mateixos els qui decideixen, i també els qui estableixen els mecanismes de control que els semblen adients.

ARXIU

ARXIU

D'altra banda, els membres del grup, o una part d'aquests, tenen el compromís d'acollir i acompanyar el projecte. D'aportar-li els seus coneixements tècnics, d'oferir-li suport personal. A diferència de les entitats de crèdit, el GEST no es desenten de la destinació dels seus fons, sinó que s'hi implica i treballa per l'èxit de la idea; no pot ser altrament des del moment que les persones involucrades vetllen pel destí dels seus estalvis. Per això, i sempre en contrast amb l'entitat financera, el retorn dels diners i les condicions es pacten personalment per a cada cas.

Tot plegat, sigui dit de passada, sense interrompre el flux d'entrada de l'estalvi en el grup.

FES GEST Catalunya, la coordinació dels grups locals

La qualitat de local dels grups, i la seva limitació al nombre de membres, fan témer algunes febleses que podrien fer inviable la idea: què passa quan una inversió fracassa? Amb quins criteris avalua un grup el risc d'una iniciativa empresarial? De quina manera s'incardina el grup amb l'entramat d'entitats i administracions que li és proper?

FES GEST Catalunya és una xarxa de clubs d'inversors que amb el seu estalvi solidari vol reunir desenvolupament de l'economia, creació, sostenibilitat i arrelament local.

Es requereixen instruments financers, coneixements i habilitats de relació, aprofundiment en els mecanismes de participació democràtica en el si del grup... D'altra banda, l'acció coordinada de grups diferents pot conduir a una millora sensible en les opcions d'assolir els seus objectius. Per tot plegat, s'ha previst l'existència d'una coordinadora d'àmbit nacional. Els grups obtindran així un suport tècnic i operatiu important, amb iniciatives de formació, suport en la seva tasca, productes financers amb garantia, etc. i utilitzant com a vehicle una plataforma en línia que la faci més horitzontal que vertical, més col·laborativa que competitiva. El projecte té com a objectiu desenvolupar tota la tecnologia (eines, recursos, sistemes de suport) per a la creació i el funcionament dels GESTs. Aquest aparell de reforç és, naturalment, gratuït i accessible per a tots els grups que es creïn.

Un moviment abans que una organització

Sense oblidar que el projecte només pot tenir sentit si es construeix sobre la base de la implicació de les seves persones, FES GEST es concep més com un moviment que com una organització; el fun-

cionament autònom dels grups ha de posar en evidència les necessitats que després cobrirà l'estructura de coordinació, i aquesta estructura la formaran de manera molt majoritària els mateixos membres dels grups.

D'altra banda, una estructura d'aquestes característiques pot facilitar la presència dels grups, del seu conjunt, en el món de l'economia social i, per què no?, també davant de l'administració amb una veu coordinada i poderosa.

El projecte pretén constituir una alternativa real i propera per al finançament de projectes empresarials que generin ocupació des del desenvolupament de l'economia local. Compta amb l'ajut del Fons Social Europeu, del Servei d'Ocupació de Catalunya del Departament d'Empresa i Ocupació, i de les entitats col·laboradores.

Per acabar

Donar sentit a l'estalvi, i gestionar-lo de manera transparent; generar ocupació donant suport als projectes d'emprenedoria col·lectiva o reforçar projectes existents; desenvolupar l'economia local; reforçar la cohesió social; donar un ús diferent al capital, etc. Al començament hem parlat de radicalitat. I segurament és l'única actitud possible per als temps que corren, ja que una petita dosi d'extremisme pot ser saludable en aquest moment. Ara bé: el projecte FES GEST Catalunya es concep com a "radical" en tots els sentits possibles de la paraula: perquè es relaciona amb les arrels i perquè persegueix la transformació. ■

El sindicalisme al Priorat: De l'eufòria al destorb (1939-1944)

Elisenda Dunyó

ANTONI GAVALDÀ
EL SINDICALISME
AL PRIORAT:
DE L'EUFÒRIA AL DESTORB
(1939-1944)

Pagès editors

GAVALDÀ, Antoni

El sindicalisme al Priorat:
De l'eufòria al destorb (1939-1944)
Lleida: Pagès Editors, 2013

Un dels últims llibres catalogats a la biblioteca és aquesta obra d'Antoni Gavalrà, que completa un seguit d'estudis publicats per l'autor que fan referència als sindicats dels primers anys de l'època franquista a les terres tarragonines.

Tal com ens diu a la presentació, l'autor vol fer un retrat sociològic de la manera com participava en aquella època la gent en uns "sindicats" dels quals, sovint sense creure-hi, formava part.

L'estudi vol aportar una reflexió politicoeconòmica del que succeïa a cada poble del Priorat des de dins, vist des dels qui realment manaven abans de les eleccions sindicals del 1944.

De fet, el llibre fa una anàlisi de la situació general de la comarca del Priorat i de Catalunya durant en aquell període. Ens mostra la situació econòmica del moment i el domini estatal de l'economia. Assenyalava que, aquells anys de postguerra, la producció a pagès va patir una forta davallada, amb l'afegiment de dos greus problemes que venien d'anys anteriors: l'atur al camp i la reforma agrària. El text també analitza l'absorció forçada de les cooperatives per les *hermandades*. L'anàlisi comença amb l'estudi de l'etapa de configuració del sindicalisme mostrant-nos els poders que governaven a la província.

Amb la creació d'*hermandades* a tots els pobles, tothom es va veure obligat a adscriure's a les societats o sindicats agrícoles. A partir d'aquell moment, s'anomenaren cooperatives agrícoles, cooperatives de ramaders, cooperatives de consum i els cellers i trulls. L'autor explica la influència que causaren aquestes societats imposades per llei, la seva estructura i com influïren en el sector ramader fins a la formalització de les *hermandades de labradores y ganaderos*.

Pel que fa a les cooperatives, cal dir que, al llibre, s'hi fan ben poques referències, però cal subratllar la importància que tenien els anys d'abans de la guerra. Amb la transcripció d'alguns dels documents d'exemple, l'autor ens mostra de quina situació tornaren a arrencar. Podem constatar, amb els textos, que van haver-hi embolics entre el concepte d'*hermandad* i el de cooperativa. Les opinions recollides en els informes constaten que en moltes ocasions eren més partidaris de simplificar límits i defensar la utilitat de les cooperatives.

Però la gent que dirigia aquestes societats sempre estaven controlats per estaments polítics superiors. Podem veure les dificultats que van tenir algunes de les cooperatives que lluitaren per continuar sent-ho, d'altres que es van integrar a las *hermandades* i d'altres que van restar independents però sempre sota control més o menys lax del CNS. S'observen les diferents agrupacions i les seves jerarquies en el món agrícola, sense oblidar la proliferació de construccions de cellers. Però l'avanç del moviment cooperatiu va ser difícil: les cooperatives van tenir entrebancs per tirar endavant, juntament amb les seccions de crèdit. A escala provincial, l'obra cooperativa sindical va ser la UTECO, amb seu a Reus.

Els gremis és l'altre aspecte que s'estudia: la seva articulació i les persones que van fer possible un procés de transformació de la societat de postguerra.

En definitiva, és un llibre que, per mitjà d'un recull exhaustiu de documents, pot ajudar a fer-se una idea de com es vivia als pobles del Priorat durant els cinc primers anys del franquisme, ja que mostra la situació a pagès tant des del punt de vista polític com econòmic i social. ■

Que qui la faci, la pagui

Esteve Puigferrat i Aguilar

Víctimes i malfactors

Fa més d'una mesada que pels mitjans informació ens vàrem assabentar que una sèrie de cooperatives havien estat víctimes d'uns suposats "clients" que abusant de la seva bona fe, els varen ensarronar comprant-los gènere (en aquest cas, oli) a terminis que després no van pagar i que més tard era venut a baix preu, degut a que no els havia costat res. Les cooperatives, com empresa, haurien d'haver reaccionat dient-ho a bombo i platerets, començant per avisar a altres cooperatives properes per a què no es trobessin amb la mateixa estafa. I naturalment, en el supòsit d'estar federats, avisant a l'organització pertinent perquè donés l'avís a tots els associats. A vegades quan han abusat de la nostra bona fe, per una mala interpretada vergonya, no som capaços de reconèixer-ho, fent així el caldo als que amb el seu **enginy i mala fe** els han pres el pèl...

Pensem que una sèrie de denúncies fetes en el seu moment poden resultar un dossier a l'hora que els Mossos enxampin als enredaires. Que sumant les possibles faltes esdevinguin un delictes: *qui la fa, la pagui*.

Dia Internacional del Treball Social

El passat 18 de març a l'aula Magna de l'Universitat de Vic vaig assistir a una conferència en la que participaven la Sra. Mercè Ginestà -coordinadora de la Comissió de Serveis Socials Bàsics del Col·legi de Treball Social-. D'entrada va excusar a tots els assistents la repercussió que havia tingut quan fa uns mesos la Generalitat en pagar les pensions no contributives ho va fer remetent a domicili un xec nominatiu, indicant que una vegada feta l'anàlisi s'havien trobat quatre supòsits com a mínim:

- 1) Per sort majoritàriament la persona a la que anava destinat el xec, reunia les condicions.
- 2) Aproximadament un 30 % no les reunien essent per motius diversos (canvi domicili, etc.).

ARXIU

ARXIU

3) De la resta, una part havien desaparegut del mapa.

4) Finalment, una altra part, ni tant sols eren a Catalunya.

El nom no fa la cosa

La segona part de la xerrada va anar a càrrec del nostre amic Arcadi Oliveras que en saludar-lo en nom de la Fundació Roca i Galès, vàrem recordar mútuament la darrera trobada a Alacant. Com sempre ell és partidari del món de les cooperatives, destacant com no, la de Mondragón. A partir d'aquí, igual com en d'altres xerrades que jo li he sentit, el títol que portin aquestes és aliè,

doncs els que el coneixem gairebé podem preveure una bona part del que ens explicarà però amb dades actualitzades. Llàstima que les seves bones intencions de "en comptes de gastar-nos tants milions en això els dediquéssim amb allò hi hauria recursos per tothom" per ara no són escoltades pels que ho haurien de fer.

Em va cridar molt l'atenció que fent recompte dels assistents a la sala, més de noranta persones, només divuit eren homes. Més curiós encara, en el pica-pica de cloenda, fora ja de la sala, els participants eren tres vegades més! ■

2013, Any Salvador Espriu

Santos Hernández

La gent tenim una certa tendència a posar etiquetes. És clar: resulta fàcil. I quan es tracta de l'obra d'un gran i profund poeta, més encara. Res de més senzill que dir, ves, que tota l'obra de Salvador Espriu és una meditació sobre la mort. I que va dedicar-se tranquil·lament a això durant tota la seva vida. Doncs, mira, resulta que la seva obra tracta també d'alguns altres assumptes, i que el nostre poeta va haver de fer durant la seva vida unes quantes coses més. Per exemple: l'any 36, en esclatar la guerra, i quan tenia vint-i-dos anys, havia acabat la carrera d'advocat i la llicenciatura d'Història Antiga, i estava a punt d'examinar-se de la de Llengües Clàssiques. Com que ell no va acceptar mai la Universitat segons els principis del Movimiento, la situació en què els vencedors van deixar la Universitat li va impossibilitar el camí de la càtedra, que era el que tenia previst. En conseqüència, i en una primera època, va ser ell qui a la pràctica va dur el despatx de notari del seu pare, que havia perdut la vista gairebé del tot. En morir aquest, l'any 1940, com que la notaria, per llei, havia de passar a un altre notari, Salvador Espriu va haver-se d'ocupar del manteniment de tota la família (ell, la seva mare i dos germans més joves), mitjançant la seva feina de passant en aquella mateixa notaria que havia estat la del seu pare. Puntualitzem, però, que el seu germà Josep va acabar la carrera de medicina l'any 1942, que es va posar immediatament a treballar i que, en conseqüència, la família ja no va dependre exclusivament dels ingressos del germà gran. Tanmateix, aquest va continuar al seu lloc de passant de notari, i va mantenir aquesta feina durant vint anys. És a dir, que quan a *Les cançons d'Ariadna*, a *Mrs. Death*, a *El Minotaure* i *Teseu* o a *La pell de brau* escriu poemes on tracta de les dificultats de guanyar-se la vida, de viure d'un sou, Salvador Espriu sap

perfectament de què parla. L'any 1957, aquest germà metge, Josep Espriu, inicia la creació de la esplèndida estructura mèdica i cooperativa del Cooperativisme Sanitari, que a Catalunya coneixem com a Assistència Sanitària Col·legial i com a Hospital de Barcelona de la cooperativa SCIAS, però que de fet s'estén per tot l'estat espanyol. Poc després, Salvador Espriu deixa la notaria, i comença a treballar dintre d'aquest grup de cooperatives. És a dir, que des d'aquest moment treballa al nostre petit món cooperatiu, en un lloc de treball subaltern però que li permet guanyar-se un sou i poder-se dedicar una mica més a la seva obra. Tanmateix, a mitjans dels anys seixanta, ell deia, en una conversa privada: "Fins fa un parell d'anys, jo podria haver jurat que amb la meua obra literària no havia guanyat ni una sola pesseta. Ara ja no podria jurar que no hi hagi guanyat ni una sola pesseta." Jo em penso que mai no en va guanyar gaires, de pessetes. Però amb la seva obra va parlar de les seves vivències com a ésser humà, de les seves vivències com a membre d'un poble. Va mantenir, durant tota la seva vida, una clara actitud de lluita per la justícia social, per la llibertat, pel diàleg, per la convivència. Va ser conscient de quina era la seva pàtria i del seu compromís amb ella. I va escriure versos que ja ens pertanyen, a tothom. Recordem-ne uns quants. "Hem viscut per salvar-vos els mots." "Ens mantindrem fidels/ per sempre més al servei d'aquest poble." "Som indestructibles/el meu poble i jo." Versos que ens parlen del compromís personal que hem de fer nostre. Com aquells amb els que acaba el poema "Nosaltres tots, castellers". ■

"Per servir l'únic senyor que tots triàvem: el nostre poble."

Donació de llibres

1. ANGUERA, Pere. Antoni Fabra Ribas. Barcelona: Fundació Roca i Galès, 2005 (Cooperativistes Catalans, 20).
2. ARCAS LARIO, Narciso. *El marketing de las cooperativas agrarias*. València: CIRIEC-España, 1999.
3. CASANOVAS I PRAT, Josep. *Josep Lladó i Quintana*. Barcelona: 2005 (Cooperativistes Catalans, 3).
4. *Economía Social y Empleo en la UE*. València: CIRIEC, España, 2000.
5. *El análisis experimental de la ayuda al desarrollo*. Bilbao: Fundación BBVA, 2008.
6. *El mercat de treball a l'EURAM. Una panoràmica estadística des d'una perspectiva de gènere*. València: Institut d'Economia i Empresa Ignasi Villalonga, 2009.
7. *El Tercer Sector no lucrativo en el Mediterráneo*. València: CIRIEC-España, 2008.
8. *Els camins de la innovació: Com es poden apropar la universitat i l'empresa*. Barcelona: Fundació Josep Irla, 2008.
9. *Informe anual sobre la indústria a Catalunya 2000*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2001.
10. LÓPEZ I MORA, Frederic V. *El trabajo autónomo en España*. València: CIRIEC-España, 2007.
11. *Los consejos económicos y sociales de España*. Madrid: Consejo Económico y Social, 2003.
12. *Set milions de persones, un Estatut. L'esquerra Verda Nacional i el nou Estatut*. Barcelona: ICV, 2005.
13. RABOLÚ, V.M. *Hercólubus o planeta vermell*. Bad Orb, 2003.
14. *Turisme d'identitat qualitat i competitivitat*. Barcelona: Fundació Josep Irla, 2008.
15. VALLÈS CASANOVA, Xavier. *Les malalties negligides de l'Àfrica negra*. Barcelona: Justícia i Pau, 2007.

■ La Biblioteca de la Fundació Roca Galès està al servei de totes aquelles persones que volen consultar temes referents a cooperativisme i economia social.

■ Agraïm la col·laboració de totes aquelles persones i entitats que amb les seves donacions han contribuït a assolir els 5.000 exemplars que actualment la nostra biblioteca pot oferir als seus lectors.

■ Segueixen arribant nous llibres, i a fi d'obtenir l'espai necessari, hem cregut oportú fer una reestructuració de la biblioteca, retirant les obres de les quals disposem més d'un exemplar, i d'aquelles que no tracten específicament dels temes sobre els quals estem especialitzats.

■ Cada mes, la biblioteca de la Fundació Roca i Galès publicarà a Cooperació Catalana un llistat de quinze títols d'aquest tipus de material.

■ Aquests llibres podran ser obtinguts de forma gratuïta per qualsevol persona o entitat que hi estigui interessada.

■ Com obtenir aquests llibres:

- Cal demanar-los per telèfon o per fax a la bibliotecària en horari de la biblioteca.
- Durant un període de trenta dies posteriors a la seva publicació.
- Els llibres s'hauran de recollir a la Fundació Roca i Galès i prèviament s'haurà d'omplir una fitxa amb les dades personals.
- En cap cas no es podrà fer un ús comercial del material obtingut.
- Les peticions seran ateses per rigorós ordre de comanda.

BIBLIOTECA DE LA

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Horari:

dilluns a dijous de 9:30 a 13 h.

dimarts i dijous de 16 a 19 h.

Telèfon: 93 215 48 70

Fax: 93 487 32 83

a.e.: biblioteca@rocagales.cat

www.rocagales.cat

La Biblioteca de la Fundació Roca i Galès va rebre una extensa donació de llibres de temàtica cooperativista, economia social, medi ambient i altres, que ha incorporat als seus fons.

Tot i això, té un considerable romanent que posa a disposició de les persones i entitats que hi puguin estar interessades.

Cal convenir dia i hora amb la bibliotecària per venir a triar-los.

Retalls

Elisenda Dunyó

THE ATLANTIC COOPERATOR LE COOPÉRATEUR

Núm 1. Gener-febrer del 2013. Mocton (Canadà).

subscriptions@theatlanticco-operator.coop
www.theatlanticco-operator.coop

Revista bilingüe escrita en francès i anglès i que és publica cada dos mesos. Al principi de la publicació, diverses personalitats del món cooperatiu del Canadà fan el balanç de l'any 2012. Fan una valoració de les cooperatives, caixes de crèdit i caixes populars de la zona atlàntica del Canadà. La revista es completa amb diferents articles. En reproduïm part del sumari: “Una carrera de quaranta anys. El director de l'Atlàntic Central es retira”, “Estada a Ghana. Un estudiant de l'illa del Cap Bretó fomenta l'estalvi entre els nens de Ghana”, “Coop Atlantique inaugura una nova fàbrica de pinso per a bestiar”, “Indústries del Canadà assumeix la responsabilitat de les cooperatives”, “La importància del crèdit, un nord-escocès a Ghana: Els joves poden salvar les cooperatives de crèdit”, “Una cooperativa de l'IPE com a voluntària a Uganda”, “Un projecte canadenc i ugandès triomfa en l'adversitat”, “Els cooperadors de Canadà i d'Uganda canvien vides. El novembre de l'any passat, un grup voluntaris van participar en un projecte pilot promogut per l'Associació de Cooperatives del Canadà i l'Aliança de Cooperatives d'Uganda. “Conferència sobre la cooperació a Nova Escòcia”, “La importància de l'avaluació”, “Grups de crèdit i microfinançament: una bona combinació”, “L'esperança gràcies al microfinançament”. La revista acaba amb la secció “El darrer mot”, amb l'article titulat: “La crisi de la divisa canadenca”. ■

REVISTA ACCID

Núm. 10. Desembre del 2012
Barcelona.

info@accid.org
www.accid.org

En aquest número celebren els deu anys de la creació d'aquesta associació. El seu president, a l'article editorial, fa un recorregut resumit des de la creació de l'entitat fins al dia d'avui. El primer article: “Transparència i rendició de comptes, dret i obligació” fan una anàlisi d'empreses i entitats, tot formulant-se la pregunta de si actualment és possible respondre de manera transparent i eficaç davant un públic més informat, culturitzat i exigent. Josep Maria Canyelles i Emili Gironella donen resposta a tres preguntes que fan referència a la qüestió de la importància de la rendició de comptes a les empreses. A les pàgines centrals la revista es fan ressò de la celebració del desè aniversari de l'entitat, de la seva participació en unes jornades i del seu èxit a les xarxes socials. “Mesurar les responsabilitats socials de les organitzacions” és una breu ressenya d'una investigació doctoral que tracta sobre com obtenir el grau de responsabilitat social, respecte d'un exercici econòmic i amb un plantejament totalment nou. L'article següent: “Percepcions de les cooperatives catalanes auditades sobre el procés d'implementació de la NIC 32 en el capital social”, és el resultat d'un estudi sobre el capital social a les cooperatives portat a terme mitjançant una enquesta. L'estudi demostra que gairebé un 61% de les cooperatives enquestades han optat per adaptar el seu capital social. Tot seguit, hi ha una entrevista a la presidenta de l'ICAC. Tanquen la publicació la pàgina dedicada a les novetats editorials i els articles següents: “L'Ajuntament de Tarragona, pioner en la formació permanent a la ciutadania sobre les seves finances”, “Nova regulació de la solvència bancària” i “El quadre de comandament integral en les entitats no lucratives”. ■

Col·lecció Cooperativistes Catalans

21

ROTGER I DUNYÓ, Agnès
Joan Ventosa i Roig

Col. Cooperativistes Catalans, 21
Ed. Fundació Roca i Galès amb Cossetània Edicions

Altres títols de la col·lecció

1. GAVALDÀ, Antoni
Josep M. Rendé i Ventosa
2. ANGUERA, Pere
Antoni Fabra Ribas
3. CASANOVES I PRAT, Josep
Josep Lladó i Quintana
4. JIMÉNEZ NAVARRO, Àngel
Sants Boada i Calsada
5. FERRER I GIRONÈS, Francesc
Joan Tutau i Vergés
6. VICEDO RIUS, Enric
Enric d'Hostalric i Colomer
7. GAVALDÀ, Antoni
Benet Vigo i Trulls
8. PLANA I GABERNET, Gabriel
Josep Roca i Galès
9. COMAS I CLOSAS, Francesc
Leonei Soler i March
10. POMÉS, Jordi
Salvador Pagès Inglada
11. AUDÍ, Pere - ORESANZ, Toni
Joaquim Llorens Abelló
12. BOSH I CUENCA, Pere
Pere Dausà i Arxer
13. DUCH PLANA, Montserrat
Micaela Chalmeta
14. SUÑÉ MORALES, Jordi Miquel
Mestre i Avinyó
15. VALLÈS I MARTÍ, Josep Maria
Josep Cabeza i Coll
16. SERRANO I BLANQUER, Jordi
Joan Salas Antón
17. GARAU ROLANDI, Miguel
Joan Peiró i Belis
18. BOSCH I CUENCA, Pere Jaume
Rossich i Bassa
19. PIÑANA EDO, Marcel·li Joan
Mestre i Mestre
20. HERNANDEZ BENAVENTE,
Santos
Josep Espriu i Castelló

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Aragó, 281, 1r 1a - 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870 - Fax 934 873 283 - www.rocagales.cat

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS
Aragó, 281, 1r- 1a. 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870 Fax: 934 873 283
www.rocagales.cat
fundacio@rocagales.cat

cooperació
CATALANA

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Entitat _____
Nom _____ Cognoms _____
Adreça _____
Codi postal _____ Població _____
Telèfon _____ Fax _____
Correu electrònic _____ Web _____

☐ **Desitjo subscriure'm fins nou avís a la revista Cooperació Catalana**

Preu subscripció anual (11 núms.) 30 €

Forma de pagament

- ☐ Transferència cte. Núm: 2100-3014-76-2500018353
☐ Xec bancari adjunt a nom de: FUNDACIÓ ROCA I GALÈS
☐ Domiciliació bancària:

Nom titular: _____
Entitat bancària: _____
Núm. compte: _____

Entitat _____ Oficina _____ DC _____ Núm. de compte _____